40

CL.
Af
NO.
207
ACC.
middle
LIBRARY
M. Knoedler & Co.
14 East 57th St.
New York

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/werkvanjacobenma00fred

DIRECTIE
FREDERIK MULLER & C°
(ANT. W. M. MENSING)

WERK VAN

JACOB EN MATTHIJS MARIS

VEILING
TE AMSTERDAM
11 MAART 1902

KIJKDAGEN 8—10 MAART

VEILINGVOORWAARDEN.

De verkooping geschiedt à contant, met 10 pCt. opgeld.

Na toeslag is het verkochte voor rekening en risico des koopers, zonder eenige aktie of refaktie en zonder eenige aansprakelijkheid van den verkooper.

DE VEILING ZAL PLAATS HEBBEN DINSDAG 11 MAART, 'S MORGENS, 11 URE PRECIES.

☛ VAN DE CHRONOLOGISCHE ORDE VAN DEZEN CATALOGUS ZAL BIJ VEILING WORDEN AFGEWEKEN.

40

WERK VAN

JACOB EN MATTHIJS MARIS

AFKOMSTIG UIT HET

ATELIER—MARIS

CATALOGUS

VAN DE VEILING DIE ZAL PLAATS HEBBEN, DINSDAG 11 MAART, TEN 11 URE, IN DE BRAKKE GROND, NES, 53, AMSTERDAM

DIRECTIE
FREDERIK MULLER & C°
DOELENSTRAAT 10
AMSTERDAM
1902.

KIJKDAGEN 8—10 MAART

VEILINGVOORWAARDEN.

De verkooping geschiedt à contant, met 10 pCt. opgeld.

Na toeslag is het verkochte voor rekening en risico des koopers, zonder eenige aktie of refaktie en zonder eenige aansprakelijkheid van den verkooper.

DE VEILING ZAL PLAATS HEBBEN DINSDAG 11 MAART, 'S MORGENS, 11 URE PRECIES.

VAN DE CHRONOLOGISCHE ORDE VAN DEZEN CATALOGUS ZAL BIJ VEILING WORDEN AFGEWEKEN.

De firma Frederik Muller & Co verzocht mij een aantal haar ten verkoop aangeboden schilderstukken en teekeningen voor haar te beschrijven. Die opdracht werd door mij met genoegen aanvaard, omdat het hier werk van Jacob en Matthijs Maris gold, en het mij voorkomt dat al wat uit zulke handen gekomen is, onze belangstelling verdient, — terwijl ik bovendien sedert eenige jaren alles wat mij van deze schilders onder de oogen komt, al voor mij zelf beschrijf, om zoodoende, in het verzamelen van zooveel mogelijk positieve gegevens, tot een volledig overzicht van hunne ontwikkeling te mogen geraken.

De meeste nummers zijn van de hand van Jacob Maris, en waar deze kunstenaar, in wat hij ons bij zijn leven zien liet, door zulk een rustig beheerschte voordracht imponeerde, is het van belang in deze collectie na te gaan, wat een zoeken en strijd en een studie er achter dat meesterschap verborgen lag. In zooverre kan men haar als een interessante aanvulling tot de Eeretentoonstellingen van Jacob Maris' werken beschouwen.

De collectie komt uit de nalatenschap van Jacob Maris zelf. Een gedeelte er van was door hem, toen hij in 1871 naar Holland kwam, te Parijs achtergelaten. Zijn bedoeling was toen, na zes jaar afwezigheid, zijn familie weer eens te bezoeken, maar bij het wederzien van het vaderland was hij zoozeer aangegrepen door het Hollandsch schoon, dat hij zich voor goed in den Haag vestigde. Zijn boedel aan schilderijen en studies bleef dus achter bij zijn broeder Matthijs, met wien hij in Parijs samen had gewoond, en deze, toen hij eenige jaren later van Parijs naar Londen verhuisde, nam de bagage derwaarts mee. Na Jacobs dood kwam dat alles van uit Londen weder aan de weduwe Jacob Maris.

JAN VETH.

MATTHIJS MARIS.

VEILING 11 MAART 1902
DIR. FREDERIK MULLER & CO.
(ANT. W. M MENSING)

No. I.

LICHTDR EMRIK & BINGER, HAARLEM.

MATTHIJS MARIS

(Geboren 1839).

I

In den hof.

Links een steenen wenteltrap, buiten aan een landelijke woning, die rossig omwingerd is. Over den door de zon pikant verlichten muur heen, leunt een in gracelijke houding van binnen op den trap naar buiten reikend vrouwtje, dat op twee broekemannetjes neerkijkt, die dicht onder tegen het witte muurtje aan, samen stoeien. Op het tweede plan komt een oud ventje van uit een boschachtergrond, door een houten hekje heen, den kleinen hof binnenstappen. Op den voorgrond een molensteen, rapen, een aarden kruik, boomstammen en verdere accessoires.

De schildering is kleurig, pikant en oorspronkelijk. Wat het geval betreft, het is onwaarschijnlijk dat de schilder zoo iets ergens in Holland gezien heeft, en men zou geneigd zijn te denken, dat het eenigszins romantiesch illustratieve sujet, wel door gravuretjes van Ludwig Richter of zoo iemand kon zijn opgewekt.

Het stukje draagt geen naamteekening, maar kan met vrij groote zekerheid aan Matthijs Maris worden toegeschreven, tot wiens zeer vroege werk het dan moet behooren, omtrent 1858. Vooral in het kopje van den in het gezicht gezienen jongen, maar ook verder in die middenpartij, zijn bizonder fijne kwaliteiten. En in de houding van het over den muur hangende vrouwtje, is iets wat anticipeert op diergelijke figuurtjes die men in Matthijs' werk van eenige jaren later herhaaldelijk aantreft. (Kennismaking, Vóór 't naar school gaan, Achterbuurtje, enz.).

Hoog 21, breed 28 cm.

Zie de plaat.

II

Keukentje.

Boven in het midden van het schilderijtje en iets naar rechts: een boogvenster met in kleine ruiten verdeelde naar buiten slaande ramen, waarvan het rechtsche openstaat, en die uitzicht geven op door de zon beschenen muren, waar-tusschen een tikje blauwe lucht.

Onder dat venster een rechtbank, waarbij een vrouwtje een koperen emmer leeggiet in den gootsteen, vlak voor waar half in het kozijn een tijl staat, vol met iets bloedroods, en onder de koperen kraan van een rechts tegen de lijst aankomende, en in toon geziene pomp, — een lage steenen pomp met een donkere houten kap er op en met het ijzeren gestel, waar de zwengel aan vastzit, hoog er uitstekend.

Het vrouwtje, dat rood in de muts, blauw in het jak en paars in den rok heeft, staat in toon tegen het venster, en achter langs haar schiet een malsche bundel zonlicht over een stukje muur, dat naast het raam op den kant van de rechtbank naar binnen gebouwd is. Daarboven een ijzeren hanger met haken, zooals men bij slagers wel ziet, en waaraan ook stukken vleesch of iets van dien aard.

Meer naar links staat tegen de lijst aan, van onder een nis uit naar voren stekend, en half voor het schrijlings staande vrouwtje komend, een fornuis, waarop groote roodkoperen pannen en ketels met geelkoperen hengsels. Van onder op den grond tegen het fornuis aan: een doofpot met koperen deksel, waarbij een tang, — op den voorgrond, middenin op den roodgetegelden vloer: een groot houten hakblok op pooten, met een hakmes er op liggend. Weder naar rechts tegen de lijst en voor de pomp: een tafeltje waartegen een bijl staat, en waarop van onder weer een koperen pan en van boven een stuk vleesch op een schotel.

En dit alles: al die propvolte, en dat raadselachtige gedoente, op een bij het eerste gezicht onaanzienlijk stukje van geen twee vierkante palm, — op een schilderijtje dat niet wat men noemt uitvoerig, en dat evenwel wonderkompleet is. Niet in apartheden uitvoerig, maar overal van teedere duiding, en ofschoon kennelijk bijna ineens geschilderd, van een ontroerende zuiverheid. Niet alleen de tonen in hun rijke tegenstelling van diepte en licht, van ros en grijs, of hun saamvloeien gevend, maar ook nog hun kwaliteit van vastheid of van ijler in de lucht staan, en het warm gewadem dat er om en er doorheen suizelt. Niet enkel heel het wonderlijke geval zelf met fijnen zin rijk vertellend, maar bovenal er een gehalte van weldoende heimelijkheid, er een blanke verdieptheid, er iets van een edelen ademtocht van innerlijk leven aan bijzettend, zooals men dat bij ons, welbeschouwd, sedert Rembrandt niet had gezien.

Waarschijnlijk in zijn Antwerpschen tijd of kort daarna geschilderd: ± 1859.

Hoog 19.5, breed 18 cm.

MATTHIJS MARIS.

VEILING 11 MAART 1902.
DIR. FREDERIK MULLER & CO.
(ANT. W. M. MENSING).

No. III.

LICHTDR. EMRIK & BINGER, HAARLEM.

III

Lausanne.

Hoewel in deze teekening Lausanne met het slot, de kathedraal, en de bergen aan de overzijde, nog goed te herkennen zijn, en men het in elk geval, meer dan latere verwerkingen van hetzelfde motief, een afbeelding zou kunnen noemen, is het toch strikt genomen, ook al een fantazie, zij het dan met het geziene tot grondslag, — een indruk uit de realiteit, misschien vermengd met andere indrukken, in de ver beelding van den kunstenaar tot een vizioen verdroomd.

Maris heeft, tijdens zijn in 1860 vallende Zwitsersche reis, ter plaatse wellicht een paar schetsen gemaakt, en deze later met hetgeen hij in zijn hoofd had tot deze geidealizeerde teekening verwerkt. De bepaalde afwijkingen van de natuur hebben duidelijk de bedoeling een schoonere compositie te maken. Het oud-Romaansche kasteel uit de dertiende eeuw, ligt hier hooger boven de stad uit dan in werkelijkheid, en meer vrij van de omringende huizen. Ook is het op de teekening veel fijner en edeler van bouw en vergroot met verscheidene muren en torentjes. De kathedraal van Lausanne, rechts op de teekening, is eveneens gewijzigd. De spitse toren, hier veel lager, is inderdaad hooger dan de andere; waarschijnlijk is dit gedaan omdat anders verscheidene torens ongeveer gelijk van vorm en hoogte naast elkaar zouden staan, en ook omdat hij de kathedraal een minder belangrijke plaats naast het slot wilde doen innemen.

Links wordt de teekening begrensd door een steilen rotswand met van boven neerhangende struiken. Onder in de rots is een deur; aan den voet een terras met wasschende vrouwen bij een pomp, en een muur waarlangs een voerman met wagen en paarden op ons aankomt.

Het bovengedeelte van het kasteel en de daken zijn met krijt rood gekleurd en de omtrekken van daken, torens, muren, vensters, zijn met inkt nauwkeurig opgeteekend, zoodat het gebouw fijn en precieus troont in de droomerige lucht, en tegen de verre bergen van Savoye aan den overkant van het meer.

Bizonderlijk het linksche gedeelte van het kasteel met den ronden toren, waartegen een oude boom, en met het ronde, door overhangend mos begroeide bastion, staat stil wonderlijk, gelijk een ridderverhaal uit vervlogen tijden, in voorname eenzaamheid als door de eeuwen heen te peinzen, boven het meer dagelijksche gebeur in en om de stad beneden.

Terwijl aan den voet van het kasteel nog in enkele huizen, en ook in de lucht en de bergen, fijn met inkt is gewerkt, is verder alles: de stad daaronder, en ook de kathedraal, in groote, waziger krijtlijnen gehouden, zoodat voorgrond en zijpartijen als het accompagnement zijn gebleven bij de wondere melodie van het kasteel.

Wanneer men de tegen een ander papier geplakte teekening tegen den dag houdt, ziet men, dat op de achterzijde van het papier ook nog een schets staat van het zelfde kasteel, dat eigenlijk misschien wel het uitgangspunt was voor het sprookjesslot dat later door heel het werk van Matthijs Maris waart. Van het gansche motief dezer teekening maakte hij nog een bij den Heer E. J. van Wisselingh te Londen berustende en 1862 gedateerde fusain, die al weer veel verder parafrase der werkelijkheid geeft.

Hoog 25, breed 64 cm.

Zie de plaat.

IV

Meisje in een atelier.

Zij zit poseerend, en trois-quarts gezien, met de handen in den schoot, waarop een grijs manteltje ligt. De haren hangen los, de oogen zijn neergeslagen. Om het lijfje is een omslagdoekje gebonden zooals de Scheveningsche kinders dragen. Over haar rug hangt los een Scheveningsche schoudermantel met den lichten kraag en van binnen rood.

De omgeving is die van een atelier. Op den achtergrond schilderijen in zwarte lijsten en een aan Goethe herinnerende pleisterkop. Links een driepoot-ezel, waarop een opgezette teekening staat, aan welke iemand, van wien men alleen de op een paletstok steunende hand ziet, schijnt te werken.

Deze studie is vooral in de partij van het schoudermanteltje en daar omheen van een mooi volle en gevoelige schildering.

Behalve om zichzelfs wil is het stukje nog van belang uit een kuriositeitsoogpunt. Er bestaat namelijk van Jacob Maris, een, omdat het zeer duidelijk invloeden van de in 1860 vallende Duitsch-Zwitsersche reis vertoont, niet vóór dat jaar te stellen schilderijtje, dat op de Eeretentoonstellingen in Pulchri en Arti onder den titel *Rust* was geëxposeerd, en dat blijkbaar naar het op dit studietje poseerend afgebeelde meisje geschilderd is.

Op dat schilderijtje zit het meisje vlak en profil, met het jakje aan, dat zij hier op haar schoot heeft. Zij kijkt eveneens naar beneden en het licht blauwgroene lintje dat hier over het jakje ligt, is daar een in dienzelfden toon geschilderde wingerdrank, dien zij om een grooten strooien hoed strengelt. Het vermoeden ligt voor de hand, dat Matthijs, die omtrent 1860 in de Kazernestraat in den Haag een atelier samen met zijn broeder Jacob had, op deze studie het voor Jacob zittende meisje, met het heele atelier erbij en dan genomen van een andere plaats, geschilderd heeft. De teekenaar aan den ezel op den achtergrond zou dan een derde man moeten zijn.

Van Matthijs zelf bestaat ook een 1861 gedateerd potloodteekeningetje, waar een diergelijk figuurtje zit te breien, op een houten bank tegen een sprookjesachtig hutje aan.

Hoog 35. breed 28 cm.

V

Savoyaards.

Een steenen muur van een manshoogte, waarop een balustrade. Over die balustrade heen, en onder het groen van een laag priëel, ziet men boven in het schilderijtje een gebukte meisjesfiguur heenhangen, die iets naar beneden werpt, dat door een kleinen Savoyaard, die onder op den grond staat, en dien men op zijn rug ziet, in zijn hoed wordt opgevangen. Naast dien knaap een gehurkte meisjesfiguur. De toonaard is fijn en toch verzadigd. Het stukje wordt aan Matthijs Maris toegeschreven, maar men zou het ook voor sterk naar dat van zijn broeder overhellend werk van Jacob kunnen houden.

Hoog 39. breed 20 cm.

JACOB MARIS

Geboren: den Haag 1837. — 1849, leerling bij J. A. STROEBEL en op de Haagsche Teekenacademie onder J. E. J. VAN DEN BERG. — 1852, leerling bij H. VAN HOVE. — 1853, met dezen mede naar Antwerpen. — 1854—56, leerling der Antwerpsche Academie. — 1857, terug in den Haag. — Sints 1859 's zomers bezoeken aan Oosterbeek. — In 1860, reis met zijn broeder MATTHIJS door Duitschland en Zwitserland. — Omtrent 1862 helper bij LOUIS MEIJER. — 1865, naar Parijs en daar in de eerste maanden kortelijk op een atelier bij HÉBERT. — 1871, terug in den Haag, waar hij gevestigd bleef tot aan zijn dood in 1899.

JACOB MARIS

(1837—1899).

Florins
300

VI

Tooneelscène uit de opera Charles VI.

Bekend van de Eeretentoonstellingen in Pulchri en Arti, en daar met No. VII tot het vroegste werk van Jacob Maris gerekend. Waarschijnlijk nog in den Antwerpschen tijd of kort daarop, na den vorigen avond in den schouwburg geweest te zijn, den volgenden morgen aldus in verf aangezet.

Van een bekend gebleven, vroeg, maar zeer doorgevoerd werk van Jacobs broeder Matthijs, staat het vast, dat het op zulke wijze ontstond. Diens schilderij van een dronken kerel die op de vliering thuis komt, en daar zijn zieke moeder vindt, werd in Antwerpen, naar aanleiding van een bezoek aan den Vlaamschen schouwburg opgezet.

Hoog 30, breed 25 cm.

310

VII

De Romance.

Een man in zeventiende-eeuwsche dracht, speelt op een guitaar, en twee in lage witzijden japonnen gekleede juffers zingen er bij van het blad. De koelant geschilderde omgeving doet aan een décor uit de sfeer van Van Hove denken.

Bekend van de Eeretentoonstellingen in Pulchri en Arti.

Hoog 30, breed 23 cm.

590

VIII

Copie naar Rubens.

Copie naar een fragment van het schilderij Venus en Adonis in het Mauritshuis, in den Haag, dat door sommigen voor een oorspronkelijken Rubens, door anderen voor zelf reeds een oude copie *naar* Rubens wordt gehouden. Opmerkelijk is, dat er onder degenen die het schilderij in zijn geheel niet als een werk van Rubens aanvaarden, er toch zijn die de naaktfiguren wel van 's meesters eigen hand achten. Tot deze mooie naaktfiguren zonder de verdere omgeving dan, heeft de jonge Jacob Maris zich in elk geval blijkbaar aangetrokken gevoeld. Geen wonder, want er was in hem een sterke trek naar het fyziek gezonde, het weelderige, bijna naar het gezwollene, en zoo is deze copie ook geen trek voor trek tekstueel nageschilderd stuk werk, maar kan men er een met lust zich overgeven aan den blonden overvloed van Rubens' welig naakt in zien, zooals dat alleen bij een artiest van zelf grooten aanleg mogelijk is. De copie moet tusschen 1862 en '65 gesteld worden.

Hoog 49, breed 41 cm.

760

IX

Copie naar Rembrandt.

Copie naar den kop van den chirurgijn Adriaen Slabran uit de Anatomische Les van Rembrandt in het Mauritshuis. Hier, evenals bij No. 8, een echte copie d'artiste. De kop is voldoende gelijkend, maar het is toch vooral om den stijl van schilderen dat dit portret tot voorbeeld werd gekozen. Een vergelijking met de copie naar Rubens bewijst hoezeer Maris het algemeene karakter van schilderen bij twee zeer uiteenloopende groote meesters, elk in zijn aard, uitmuntend wist weer te geven.

Hoog 42, breed 29.5 cm.

X

Harpspeelster.

Aquarel van een meisje, ter zijde gezien, op een harp staande te spelen, — in sepia, met wat rood gerehausseerd. Waarschijnlijk 1861—62. Op den achterkant van het velletje papier heeft men een potloodschets van kinderen bij een bruggetje.

Hoog 31, breed 19 cm.

JACOB MARIS.

VEILING 11 MAART 1902.
DIR. FREDERIK MULLER & CO.
(ANT. W. M MENSING).

No. XII.

LICHTDR EMRIK & BINGER, HAARLEM.

650

XI

Landschapstudie.

In een fijnen, blondgrijzen, min of meer Corot-achtigen toon met olieverf aangezet, maar onvoltooid gebleven, zoodat het geval niet geheel verklaard is.

Opmerkelijkerwijze voluit gesigneerd J. MARIS, 1863.

Hoog 29, breed 37 cm.

1300

XII

Badende vrouwen.

Bekend van de Eeretentoonstelling in Arti, waar het als No. 120 gecatalogizeerd was. Over een vijver hangende boomen, onder welker schaduw twee naakte vrouwen, die zich baden. Het is een studie van omtrent 1863 uit Oosterbeek, op een rosbruin frottis, donker, sappig geschilderd. De figuren werden er waarschijnlijk wat later ingezet.

Hoog 30, breed 46 cm.

Zie de plaat.

1775

XIII

Landschapstudie.

Over een droge beek die tusschen twee steil glooiende zandpartijen heengaat, ligt een vlonder of losse houten brug. Links aan de eene zijde van die brug een paar hooge boomen. Aan de andere zijde en verderop een stuk bosch.

Blijkbaar naar de natuur geschilderd, waarschijnlijk in Gelderland ± 1863.

De partij van de hooge boomen links tegen het blanke stuk lucht is bizonder eenvoudig en zuiver. Daar is haast iets Daubigny-achtigs in. Het geheel is mooi vol op een rossig bruinen ondergrond geschilderd. Een gedeelte links onderaan en een hoekje van boven rechts zijn een weinig bijgeschilderd.

Gesigneerd J. H. MARIS.

Hoog 30, breed 42 cm.

XIV

Scheveningsche vrouwtjes.

Men ziet van uit een vertrek over de dichtstaande onderdeur heen naar buiten. Links, binnen, een Scheveningsch meisje, met de armen over elkaar geslagen, dat, ons aanziend, tegen de deurpost leunt en een weinigje aan Israëls Breistertje doet denken. Buiten, over de onderdeur heen, te halverlijve, een vrouwtje dat met haar redeneert.

In doffe sepia aangewasschen schets voor een schilderijtje dat omtrent 1863 door Maris werd geschilderd, en waarvoor de Heer B. J. Blommers ook nog eenige detail-studies van kop en handen bezit. Jacobs broeder Matthijs schilderde hetzelfde sujet, maar alleen het meisje.

Op de andere zijde van het papier staat nog een sepia-teekening van twee Brabantsche vrouwen, denkelijk naar een standje op Pulchri gedaan.

Hoog 29.5, breed 22 cm.

XV

Vrouwtje bij een haard.

Schets van een vrouw die bezig is bij een haard, blijkbaar een Scheveningsche met opgenomen rok en rooden onderrok.

Sepia-penteekening, met enkele waterverftinten volgewasschen.

Van pose en handeling minder merkwaardig dan om den gemakkelijken teekentrant. Waarschijnlijk een standje van Pulchri van omtrent 1863.

Hoog 27, breed 20 cm.

1025

XVI

Scheveningsch vrouwtje.

Een staande Scheveningsche vrouw op klompen met opgenomen rok en rooden onderrok. Men ziet haar op den rug en zij houdt een koperen pan in de hand. Vermoedelijk een omtrent 1863—64 geschilderd Pulchri-standje. Vlot gedaan maar bizonder kompleet.

Hoog 37, breed 19 cm.

1825

XVII

Gretchen.

Een meisje, en trois quarts, en den toeschouwer aanziende, in eenigszins zestiende eeuwsch Duitsche dracht gekleed, staat op het punt in een kerk een houten verhooging, waar gebeeldhouwde banken op zijn, te betreden. In de pikante verlichting van het meisje is iets wat aan Bisschop verwant schijnt. De schildering van de omgeving zou aan Bosboom kunnen doen denken. Bij den Heer J. C. J. Drucker te Londen heeft men een stukje van een biddenden monnik, gedateerd 1864, en waarmede dit in schildertrant overeenkomst vertoont.

Hoog 46, breed 35 cm.

XVIII

Doedelzakspeler.

Een Tiroolsche doedelzakspeler, staande, te voeten uit, bijna vlak van voren genomen, en niet veel minder dan half levensgroot geschilderd. Zijn bruine hoed werpt een sterke schaduw op het bovenste van zijn gelaat. Om zijn schouders hangt een zware blauwe mantel. De handen zijn schetsachtig. Beenen en voeten kloek aangezet. Het witte hemd dat boven en onder zijn vest uitkomt, steekt fel af op den koel blauwachtigen toonaard van de verdere kleeding. De achtergrond vertoont rondom aan de kanten repeintes.

Omtrent 1864 te stellen.

Hoog 85, breed 0.55 cm.

2450

XIX

Vrouw met kind.

Een jonge Scheveningsche vrouw, van iets meer dan en profil genomen, zit met een slapend kind op schoot.

Vlot en frisch in de vloeiende verf geschilderd, misschien wel naar een standje in Pulchri, en vrij zeker omtrent 1865.

Hoog 32, breed 25 cm.

900

XX

Meisjeskopje.

Een meisje, met rossig haar, dat in een netje saamgehouden wordt, ziet ons schuins aan. Het gelaat is in schaduw, alleen oor, slaap, en wang, en een tipje van den neustop zijn verlicht. De oogen kijken ernstig, — om den mond een glimlach. Waarschijnlijk een zuster van den schilder. Een bekoorlijk geschilderd stukje, omtrent 1865 te stellen.

Hoog 21, breed 16.5 cm.

2450

XXI

Dageraad.

Een groote haan, staat luid te kraaien op den schoorsteen van een stuk pannendak dat den voorgrond vult. De achtergrond vertoont een door boomtakken heen geziene woeste lucht, waarin tegen den hoogen horizon aan sterk hel gedaag komt. Het geheel is van een rijk, ros gamma, en er spreekt een groot gevoel voor het buiten uit.

Er is iets van losgebroken kracht in dit schilderstukje, een dageraad ook van het vrijere talent van Maris, dat zich toen (het is gesigneerd: J. Maris 1865) in zijn keuriger afgewerkte schilderijen nog lang zoo fier niet openbaart.

Het schilderijtje hing bij Maris toen hij te Parijs woonde in zijn woning in de Rue Marcadet.

Hoog 33, breed 2 cm.

960

XXII

Italiaansche meisjes.

Twee schilderstudies op één paneel van Italiaansche meisjes. Toen Jacob Maris in 1865 in Parijs kwam, ging hij eerst nog korten tijd in een atelier bij Hébert werken, vanwaar hij waarschijnlijk de Italiaansche modellen kreeg, naar welke hij nu drie, vier jaar lang vrij geregeld schilderde. Het delicaat gemodeleerde en rijp doorschilderde kopje van het een weinig van onderop geziene meisje bovenaan op dit stukje, behoort tot de mooie vruchten, waarschijnlijk uit den eersten tijd, van dat werken.

Hoog 27, breed 17.5 cm.

1600

XXIII

Italiaansche meisjes.

De eene staat rechtop en kijkt, de hand voor de oogen houdend, in de zon. De andere, die schetsachtig aangeduid is, en links half uit de lijst komt, zit iets te doen. De witte pofmouw van de staande is de mooiste partij uit het schilderstukje dat waarschijnlijk omtrent 1867 moet gesteld worden.

Hoog 39, breed 21 cm.

XXIV

Landschap.

Zonnige partij in een bosch of park. Zeer vif, blijkbaar buiten naar de natuur geschilderd en niet geheel ongelijk aan sommig werk van Daubigny.

Hoog 32, breed 25 cm.

1895

XXV

Meisje.

Een staand meisje en profil, kantig verlicht, met in het kopje iets Ribot-achtigs, maar zonder hardheid of zwartheid geschilderd. Het is karakteristiek voor Jacob Maris, dat hij in zijn schaduwtonen, ook al zijn die nog zoo diep, toch nooit de donkerte enkel gebruikt om het licht sprekend te krijgen, maar dat hij die schaduwen toch altoos een eigen kwaliteit, een kleurtoon, een gehalte weet te verleenen.

Hoog 29.5, breed 11 cm.

XXVI

In een kerk.

Links eenige figuren op een bank in het halfduister verscholen. Rechts op een verder plan een priester in rijk en fantastisch gewaad, op den rug gezien. In het sappig emailachtig geschilderde en in enkele toetsen rood denkt men aan sommig werk van Matthijs.

Hoog 20, breed 14 cm.

695

XXVII

Landschap.

In de breedte genomen landschap, aan den glooienden zoom van een bosch bij een vijver. Waarschijnlijk in de omstreken van Issy bij Parijs omtrent 1867 of '68 geschilderd, op een van die uitstapjes wanneer Maris zich van het aanhoudend werken in het atelier eens wilde verfrisschen.

Links de afloopende kant van een boschpad. Op den voorgrond op een derde van de breedte van links af, een in tweeën gesplitste boom, waarvan de bemoste teekenachtige wortels naakt boven den grond staan. Op een iets verder plan in het midden ziet men den voet van een kloeken boomstam met een zwaren tak, die rechts naar beneden droomerig in het water hangt. Over het water heen tusschen het groen door gezien, mooie vlakke lichtscheren.

Deze door smaak uitmuntende compositie, als geheel niet zonder allure, is op een bruinen ondergrond in een verzadigd gamma van grijshoudende kleuren met een ruim landschappelijk gevoel, blijkbaar buiten voor de natuur zelf geschilderd.

Hoog 29, breed 46 cm.

925

XXVIII

Italiaansche vrouw.

Op de door den Heer Tersteeg opgemaakte lijst der werken van Jacob Maris die in verloop van jaren door handen van het huis Goupil zijn gegaan, komen in 1867 o.a. drie schilderijtjes: Gebed aan de H. Maagd, Italiaansch meisje op een terras, en Italiaansch meisje bij een bron voor. Tot die sfeer van werk behoort ook dit stuk, dat men oppervlakkig voor een schets zou kunnen houden, doch waar blijkbaar veel en lang op geploeterd is.

Een Italiaansche vrouw, van terzijde gezien, staat in een landschap, onder de schaduw van geboomte, op een steenen stuk van een waterput of zooiets te leunen. Links achter haar, een in stoute vegen van ros, blauw en grijs aangesopt vergezicht, dat eenigszins aan den fond van het stukje *Dageraad* (No. XIX) doet denken. Het dikke empatement met de verfruggen op de omgangen, wijst er op dat de figuur zeer zwaar doorschilderd is. Op de achterzijde van het doek, waar de eerste aanleg in omtrek vrij duidelijk doorgeslagen is, kan men zien dat de vrouw eerst een jong meisje geweest is. Links achter haar heeft, zooals de verfkanten in de teekening van een opgenomen schort aanwijzen, op een tweede plan nog een vrouwefiguur gestaan. Waarschijnlijk heeft de schilder na hevig zoeken, plotseling die tweede figuur weggeschilderd, en misschien de eenvoudige compositie, zooals zij zich nu biedt, op een schoon doek weer opnieuw geschilderd, — zooals hij dat b.v. vele jaren later ook met zijn *Baker* gedaan heeft, waarvan eveneens het eerste doorzwoegde doek, bewaard is gebleven.

Hoog 54. breed 37 cm.

JACOB MARIS.

VEILING 11 MAART 1902.
DIR. FREDERIK MULLER & CO.
(ANT. W. M MENSING)

No. XXVII.

LICHTDR. EMRIK & BINGER, HAARLEM.

JACOB MARIS.

VEILING 11 MAART 1902.
DIR. FREDERIK MULLER & CO.
(ANT. W. M. MENSING).

No. XXXI.

LICHTDR. EMRIK & BINGER, HAARLEM.

1200

XXIX

Meisje bij een kanapé.

Een donkergekleed meisje met een wit mutsje op, zit vóór een kanapé, met kleurig goed dat op haar schoot ligt, bezig.

Smakelijk met waterverf aangezet in een krachtig toon-effekt.

Hoog 15, breed 12 cm.

1000

XXX

Lectuur.

Op een kanapé, blijkbaar dezelfde als van het vorig nummer en waarover heen, evenals daarop een lichte rijkbewerkte shawl gehangen is, ligt een lezende vrouw uitgestrekt, — in de linkerhand een brief, de rechter over den hoogen kant van de kanapé heengelegd. Zij is in het zwart. In het haar heeft zij bloemen, om den hals een glinsterende loshangende ketting. Links in den hoek schiet het blad van een ronde tafel voor haar voeteneind. Op die tafel een juweelenkastje en bloemen.

Vermoedelijk omtrent 1868 naar de jonge Mevrouw Maris genomen. Dit schilderstuk is kennelijk voor zichzelf in de opwelling van iets oogenblikkelijk geziens gedaan. De diepe toonaard is zwaarder verzadigd dan in zijn meer afgewerkte genrestukken uit dien tijd. Wellicht heeft men hier de aanleiding tot het schilderij *Lectuur* dat wij in 1868 op de lijst-Tersteeg aantreffen.

Hoog 37, breed 61 cm.

2700

XXXI

Wakensmoede.

Tusschen dit schilderij en het vorige zou men eenig verband kunnen zoeken. Het andere is blijkbaar in het dagelijksch leven zoo eens gezien, en men kan zich denken dat de schilder daardoor op het denkbeeld is gekomen, van zulk een houding eens een uitgevoerd genrestuk te maken. Een van de vaste Italiaansche modellen, misschien wel hetzelfde als op No. XXII, een paar jaar ouder, werd nu in een diergelijke houding gesteld, een Italiaansche wieg werd er bij aangebracht, en de diepe toon met kantige verlichting werd door een brandende kaars nader verantwoord. De volle, vloeiende samenhang van de nergens dikke, maar klare, diepe tonen is hier prachtig.

Er bestaat van dit stuk een variant, die 1869 gedateerd is, en op de Eere-tentoonstellingen was. Het kindje in de wieg slaapt daar, en de poes die hier links bij de

wieg slaapt, geeft daar kopjes tegen de wieg aan. Het andere is meer in onderdeelen uitgevoerd, dit is blijkbaar onder een meer onmiddellijke impulsie geschilderd. Niet onwaarschijnlijk heeft Maris het andere stuk opgezet omdat hij bang was hierin, wanneer hij er verder aan zou schilderen, het zeer harmonieuze en beschaafde te bederven.

Hoog 42. breed 64 cm.

Zie de plaat.

XXXII

Branding.

Een met veel habieleteit geschilderde zee, slaat tusschen en over rotsen heen. Op het tweede plan een wrak. Er is in dit Gudinachtige stukje weinig wat aan de hand van Jacob Maris zou doen denken.

Hoog 22, breed 40 cm.

XXXIII

Studie.

Een steenen balustrade in een park. Maris stelde zijn Italiaansche modelletjes in dien Parijschen tijd in het atelier en schikte er dan uit zijn verbeelding achtergrond-décors achter en omheen. Niet onwaarschijnlijk is hij voor een aldus ontworpen genreschilderij op zoek gegaan naar zulk een meer bepaald motief, en heeft hij dit toen daarvoor koelantweg naar de natuur geschilderd. Hij maakte er niet meer van dan hij voor zijn doel noodig had, maar zulk een aanzet van hem getuigt toch altoos van smaak.

Hoog 21, breed 34 cm.

800

XXXIV

Landschapstudie.

Voorop water waar een sterk schitterlicht over scheert. Op het tweede plan in het water liggende steenen en daarachter een landtong of eilandje. Daarover heen ziet men weder water met een glanzende streep er in.

Naar de natuur geschilderde detailstudie voor een grooter schilderij. Gesigneerd J. Maris 69.

In dat jaar vindt men op de lijst-Tersteeg vijf landschappen van verwant sujet genoteerd, voor een van welke dit een studie kan zijn geweest. De titels zijn: Aan de Seine, Strand, Landschap in hoog formaat met schuit, Strand, ondergaande zon, en Schuit op Strand ochtend.

Hoog 22, breed 30 cm.

XXXV

Stad aan een rivier.

Vluchtig sepiaschetsje niet geheel ongelijk aan dergelijke door Jongkind aangewaschen dingetjes.

Hoog 9, breed 14 cm.

870

XXXVI

Marine.

Bekend van de Eeretentoonstelling in Arti, waar het stukje als No. 121 hing. Het doekje is heelemaal met het tempermes geschilderd. Links vooraan een brokkelig rotsachtige kust, aan den overkant rechts: vrij hooge bergen. De lucht is fijn, eenigszins gedekt, mooi rijpblank van toon. In het grauwe water, waarin een zeilschip, is een sterke helle schittering, die nochtans den samenhang van het geheel niet verstoort. Het schilderijtje is gedateerd 1870, in welk jaar Maris, ofschoon binnen Parijs wonend, blijkens de door den Heer Tersteeg opgemaakte lijst, voor het eerst het figuurschilderen bijna geheel liet varen, en niet minder dan veertien rivier- strand- en zeegezichten schilderde.

Hoog 21, breed 32 cm.

XXXVII

Landschap.

Op den voorgrond een vaart of sloot, waarlangs laag geboomte. Daarachter een ietwat oploopend terrein. De horizon is hoog. Het geheel is in een dieptonigen grondaard. Het kon in den Haag, langs het Kanaal, naar de natuur geschilderd zijn.

Hoog 17, breed 24 cm.

XXXVIII

Molen.

Penneschets van een hoogen steenen molen bij een huisje en een brug waarachter weder huizen en een molen.

Hoog 22, breed 18 cm.

XXXIX

Landschap.

Landschap in olieverf. Rechts een oud boerenhuis met groote boomen er voor. Op den voorgrond over het gras een donkere slagschaduw. Omtrent het tweede plan zijn een paar vrouwtjes bezig wasch op den bleek te leggen. Daarachter weiden en de aanduiding van een stad aan den horizon.

De toonaard is uit een basis van donkere rossigheid, waarop de lichten smijdig grijsblank zijn uitgestreken.

Hoog 24, breed 35 cm.

XL

Wintergezicht.

Een van ons afloopende weg met sneeuw, waarin een wagenspoor, en waarlangs aan beide zijden hooge boomen, stuit op een schuur met witbesneeuwd dak.

Zwartkrijt-schets op getint papier, vlot met enkele waterverftinten opgeteekend.

Hoog 16, breed 13 5 cm.

XLI

Meisje aan de piano.

Een op den rug gezien meisje met hangend haar, speelt piano.

Vlugge waterverfschets in grijs en bruinrood, met behoud van het papierwit op de lichten.

Hoog 14. breed 9 cm.

XLII

Schreijerstoren.

De Schreijerstoren te Amsterdam met huizen op de kade en twee ophaalbruggen.

Aanzet in waterverf, van toon reeds zeer doorwerkt, gerijpt en tot fijne dofheid opgevoerd, ofschoon van vorm nog niet geheel gearreteerd.

Hoog 28, breed 24 cm.

XLIII

Stadsgezicht.

Een gracht in een oude Hollandsche stad. Over het water heen een steenen boogbrug. De meest roodgedakte huizen zijn aan weerszijden van hun achterkant gezien. Het is een grijze dag met krachtigen diepen toon, en alles staat vol en sonoor tegen het malsche zilte grijs van den gedekten hemel.

Het schilderij is niet wat men zou kunnen noemen opgetuigd, maar dé rijke doorvoedheid, die Maris, met zoo min mogelijk kleur, in zijn welgewogen tegenstellingen van toon wilde brengen, werd zelden sterker door hem bereikt dan in deze allerkompleetste prachtpochade uit zijn rijpsten tijd.
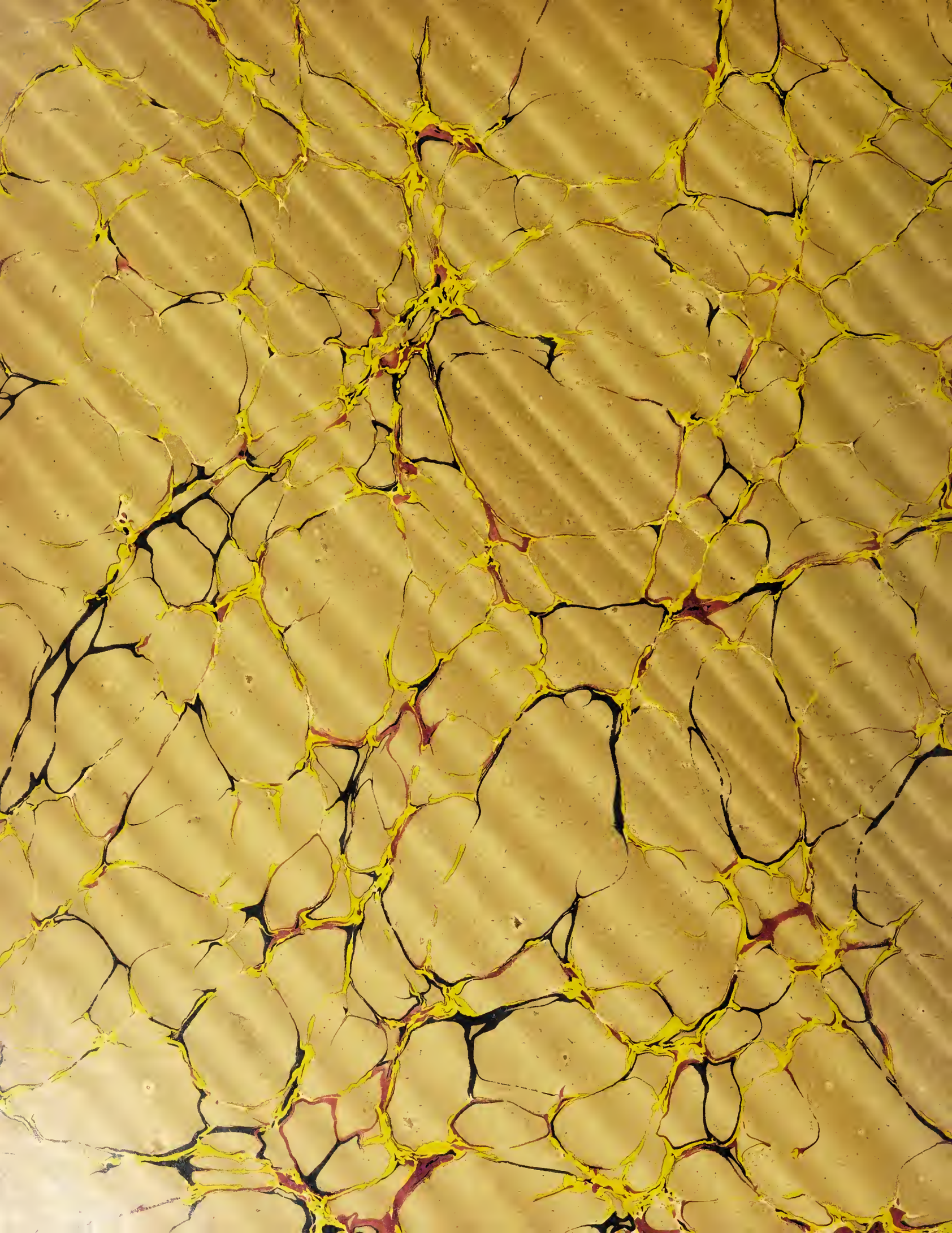
Hoog 45. breed 61.5 cm.